

ונוסף ללימודו בזה, להשפיע גם על עוד בני"י מסביבתו, אנשים נשים וטף, באופן דוהעמידו תלמידים הרבה", ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, שע"י עצם ההחלטה בדבר יקבלו תיכף ומיד את השכר, הקיום בפועל של דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁷, שלאחר שישנו כבר ה"מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו . . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה" – שאז "בחזקת שהוא משיח" – שכבר יהי' מיד "משיח בודאי", עי"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל . . . ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו".

לרגל יום הבהיר
י"א ניסן

יום מלאות מאה ושבע עשרה שנה

ל"ב"ק אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח

– אודך כי עניתני ותהי לי לישועה –

יהי רצון שנוכח לראות בעיני בשר התגלות מלכותו
ויגאל את כלל ישראל מהגלות ויולכינו קוממיות לארצנו נאו ממש

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

מצורע

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כב
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

מצורע

גם – „לצחצח הכפתורים“, וצריך רק שהקב"ה יפתח את עיניהם של בני"ש שיראו שהגאולה האמיתית והשלמה כבר ישנה, ויושבים כבר לפני שולחן ערוך, בסעודת לוי ושוור הבר' וכו' וכו'.

מזה מובן . . בדורנו זה ובזמננו זה, לאחר ששכבר סיימו הכל (כנ"ל), ישנה הבטחה גמורה בתורה, שבטח יהי' „(תזכור יום צאתך ממצרים) כל ימי חיך . . להביא לימות המשיח“³,

ובפשטות – שלא זקוקים להפסק ח"ו בין „כל ימי חיך“ ו„ימות המשיח“ (כמו שהי' אצל בני"ש בכל הדורות שלפני דורנו זה), אלא „כל ימי חיך“ דכאו"א מישראל, חיו הגשמיים כנשמה בגוף, כוללים בפשטות (גם) „ימות המשיח“ בלי הפסק, מכיון שהגאולה באה תיכף ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אם זה מצב דלילה, „הבאים מצרימה“), כך שהרגע האחרון דהגלות והנקודה האחרונה דהגלות נעשים רגע ראשון ונקודה ראשונה דגאולה,

ומ„ימי חיך“ בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אם הוא כבר למעלה משבעים שנה וכיו"ב), עובר כאו"א מישראל מיד – בתכלית השלימות, „ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין“⁴, בהמשך ד„כל ימי חיך“ בימות המשיח, וחיים נצחיים שיהיו אז.

ובנוגע לפועל הכוונה היא, שהעבודה דבני"ש עתה צריכה להיות „להביא לימות המשיח“, לגלות כבר תיכף בפועל איך שהמצב ד„הבאים מצרימה“ בגלות הוא באמת מצב ד„גאולת ישראל“, עי"ז שמתכוונים בעצמם ומכינים אחרים למצב ד„ימות המשיח“.

כולל ובמיוחד – בקשר עם יום ההילולא דהרמב"ם – ע"י שמתחזקים ומוסיפים בלימוד ספר משנה תורה להרמב"ם . . ובפרט – בספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח⁵, בשני הפרקים האחרונים דהלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

ב. הקשיים על פירוש רש"י

אך יש להבין: על פירוש זה, שמדובר כאן על שני סוגים – „בעל ראייה אחת“ ו„בעל שתי ראייות ובעל שלש ראייות“ – מתעוררים מספר קשיים לפי הפשט⁸, כי:

(א) מדוע כתובה „תורתו“ של בעל ראייה אחת רק בסוף הפרשה, לאחר הסוגים האחרים, ולאחר הפסוק⁹ „והורתם את בני ישראל מטומאתם...“, ולא לפני כן, בדיני זב או בעל קרי¹⁰, ובמיוחד שהוא גם בעל ראייה אחת, ולא ייתכן „שתי ראייות“ אלא אם כן היתה קודם „ראיה אחת“?

(ב) לפי זה יוצא, שאת המילים „זאת תורתו“ יש להסב לשני הצדדים¹¹: לגבי „תורת הוב“ הכוונה במילים אלו היא לתורה הבאה לאחור מכן, שהיא „תורת הוב“, ולגבי „והדוה בנדתה והוב את זובו...“ הכוונה של „זאת תורתו“ היא לנאמר לפני כן „המפורשת למעלה“!

(ג) לפי זה הסיכום של כל הפרשיות הקודמות כלל איננו מתאים לסדר שבו הן מופיעות: פרשת הוב כתובה לפני „איש כי תצא ממנו שכבת זרע“ ונדה, ואילו כאן נאמר „והוב את זובו“ (כשהכוונה בכך, לפי רש"י, היא לזב אשר תורתו „מפורשת למעלה“) לאחור „והדוה בנדתה“ –

ואין מובן: מדוע מסביר רש"י (שדרכו היא

א. זאת תורת הוב

לאחר הפרשיות העוסקות בדיני הוב¹, איש כי תצא ממנו שכבת זרע², הנידה³ והזבה⁴, מסיימת התורה ואומרת בסוף הפרשה: „זאת תורת הוב ואשר תצא ממנו שכבת זרע... והדוה בנדתה והוב את זובו ולזכר ולנקבה...“.

על כך מפרש רש"י: „זאת תורת הוב, בעל ראייה אחת ומהו תורתו. ואשר תצא ממנו שכבת זרע, הרי הוא כבעל קרי טמא טומאת ערב. והוב את זובו, בעל שתי ראייות ובעל שלש ראייות שתורתן מפורשת למעלה“.

מסבירים המפרשים⁵, שההכרח של רש"י לפרש שב„זאת תורת הוב“ אין הכוונה ל„תורת הוב“ שאודותיה דובר לפני כן בפרשה, אלא על „בעל ראייה אחת“, אשר „תורתו“ נאמרת בפסוק כאן – „ומהו תורתו, ואשר תצא ממנו שכבת זרע“ – הוא מכך שהתורה שבה ואומר בפסוק הבא „והוב את זובו ולזכר“.

לפיכך מסביר רש"י, ששני פסוקים אלו⁶ – „זאת תורת הוב ו„הוב את זובו“ – עוסקים בשני ענינים:

(א) ב„זאת תורת הוב“ מדובר אודות „בעל ראייה אחת“, והתורה מפרידה בינו לבין הוב בכלל, משום שחלה עליו הלכה אחרת – „ומהו תורתו“ – של „בעל ראייה אחת“ – „הרי הוא כבעל קרי“.

(ב) ב„והוב את זובו“ מדובר אודות „בעל שתי ראייות ובעל שלש ראייות שתורתן מפורשת למעלה“⁷.

(8) אף שלאידך – לפי פרש"י יומתק זה שהפסוק (לב) מסיים „לטמאה בה“ – שלכאורה תיבות אלו מיותרות – כי כוונת הפסוק היא לפרש תורת הוב, שהוא טמא „לטמאה בה“ כמו „ואשר תצא ממנו גו“ (אבל – רש"י לא העתיק תיבות אלו בפירושו (אף שמסיים פירושו „טמא טומאת ערב“), ומשמע שאין זו הוכחת רש"י לפירושו).
9) טו, לא.

(10) וגם: מסיימת לשון רש"י „ומהו תורתו. ואשר תצא ממנו גו“ משמע, שכוונת רש"י היא (לא להקיש זב לואשר תצא ממנו גו' – כמ"ש במפרשי רש"י ותו"כ כאן – כ"א) שה„ואיז“ ד„ואשר תצא ממנו גו“ הוא כמו „ואיז הביאור“ (ראה רש"י שמיני י, ט וברא"ם שם. שיחת ש"פ שמיני תשמ"א), שאינו גלאטיק (=חלק) כ"כ כבפשוטו. ובפרט בנדר"ד, שבפסוק שלאח"ז נמנו עוד סוגים (בהמשך לפסוק זה), והוא"ז בהם הוי וא"ז המוסיף.
(11) ראה ס' זכרון כאן.

(1) פרשתנו טו, ב ואילך.
(2) שם, טז ואילך.
(3) שם, יט ואילך.
(4) שם, כה ואילך.
(5) ראה ראו"ם, ס' הזכרון ובאר יצחק כאן. וראה קרבן אהרן לתו"כ כאן.
(6) ופירושי רש"י על ב' הפסוקים הם המשך אחד.
(7) כפרש"י לעיל (טו, ג) מ„מדרשו“. וראה בארוכה לקמן בפנים.

חיים נצחיים וואָס וועט דעמולט זיין.

ובנוגע לפועל מיינט עס, אַז די עבודה פון אידן איצטער דאַרף זיין „להביא לימות המשיח“, צו שוין גלייך מגלה זיין בפועל ווי דער מצב פון „הבאים מצרימה“ אין גלות איז באמת אַ מצב פון „גאולת ישראל“, דורך דעם וואָס מ'גרייט זיך אַליין און מ'גרייט צו אַנדערע צו דעם מצב פון „ימות המשיח“.

כולל ובמיוחד – בקשר מיט דעם יום ההילולא פון דעם רמב"ם – דורך מחזק זיין און מוסיף זיין אין לימוד ספר משנה תורה להרמב"ם . . ובפרט – אין ספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח⁵, אין די לעצטע צוויי פרקים פון הלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

און נוסף צו דעם אייגענעם לימוד בזה, זאָל מען זען אויך משפיע זיין אויף אַנדערע אידן אַרום זיך, אנשים נשים וטף, באופן פון „והעמידו תלמידים הרבה“⁶, ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, אַז דורך דער עצם החלטה בדבר זאָל מען תיכף ומיד באַקומען דעם שכר, דער קיום בפועל פון דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁷, אַז לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם „מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה'“ – וואָס ער איז „בחזקת שהוא משיח“ – זאָל ער שוין גלייך ווערן „משיח בודאי“, דורך דעם וואָס „עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל . . ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו“.

(משיחות ש"פ שמות, כ"א טבת תשנ"ב)

כמדובר ריבוי פעמים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שנוסף ע"ז שכבר „כלו כל הקיצין“¹, כבר עשו בני"ש תשובה, וסיימו הכל, כולל

- (5) כ"ה הכותרת בדפוס ויניצאה רפד. שי.
- (6) אבות פ"א מ"א.
- (7) הלי' מלכים ספי"א.

לקוטי

לפי פשוטו של מקרא¹², ששני הסוגים שבהם מדובר הם „בעל ראייה אחת“ ו„בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“. לכאורה, הוא היה צריך להסביר, ש„זאת תורת...“ זהו רק סיכום של הנאמר לפני כן, והכוונה של „זאת תורת הזב“ היא ל„בעל שתי ראיות“, ושל „הזב את זובו“ – „בעל שלש ראיות“¹³, כפי שרש"י כבר ציין לפני כן, בתחילת פרשת הזב¹⁴, שיש הבדל ביניהם: „שתיים לטומאה והשלישית מזיקתו לקרבן“.

ואת העובדה שהתורה אינה מציינת את הזב בעל שלש הראיות במקומו – לפני „ואשר תצא ממנו...“ – אלא ביהד עם הזבה, ניתן להסביר, שזאת משום שרק על שני אלו חל דין מיוחד, (שמפרידם משאר הסוגים)¹⁵, שעליהם להביא קרבן¹⁶ כדי לכפר על טומאת הזיבה.

ג. „פשוטו“ או „מדרשו“

לכאורה, ניתן היה לתרץ, שקשה כאן לרש"י כפילות הלשון – „והזב את זובו“ – שלא כפסוק הקודם ששם נאמר „זאת תורת הזב“, כשהביטוי „זב“ מופיע פעם אחת בלבד. ומכך

12) שמוה מובן שאין לומר שרש"י כותב זה מפני שכן הוא בתו"כ כאן – כי הלימוד בתו"כ [שבפסוק הוקש זב בין לבעל קרי ובין לדוה בנדתה כו' – ראה רבינו הלל וקרוב אהרן שם. מפרשי רש"י כאן] הוא ע"ד הדרוש (ובפרט שרש"י משנה מלשון התו"כ כאן – ראה ר"א וגו"א כאן. וראה לקמן סעיף ח ואילך).

13) ברש"י פסחים (סו, ריש ע"ב) דפסוק „זאת תורת הזב“ איירי בבעל ראי' אחת „דלא מנה ב' בהאי קרא אלא חדא זיבה דאולינן בתר מניינא דקרא כדאמרינן במגילה (ח, א) מנה הכתוב שתיים וקרא טמא כו" – והרי רש"י הביא לעיל (טו, ג) דרשה זו (כדלקמן סעיף ג).

14) אבל קשה לומר שזהו ג"כ הכרחו של רש"י כאן בפירושו עה"ת (וסומך על פירושו לעיל) – כי (נוסף לזה, שא"כ הול"ל ע"ז, ומדרשו, כמ"ש לעיל שם על הדרשה (דמגילה) שהביא – הרי) ע"ד הפשט אין לדמות פסוקים) דילן לפסוקים (והרשה) דלעיל, כדלקמן הערה 26.

15) ולהעיר, שלגירסת הרא"ם וגו"א בתו"כ כאן, הפסוק, „זאת תורת הזב“ קאי (גם) על בעל שתי ראיות, ו„והזב את זובו“ (רק) על בעל שלש ראיות [נמ"ש בגו"א שזה שרש"י לא כתב כן הוא מפני „שפירש הפשט“ – הרי מסיים שזהו מפני ש„לפי פשוטו (ד)זאת תורת הזב איירי בבעל ראי' אחת“].

14) טו, ג.

15) ע"ד זה שהדין ד„ולאיש אשר ישכב עם טמאה“ נפרט כאן בפ"ע ושלא במקומו. וראה לקמן הערה 20.

16) טו, יד.טו. שם, כט"ל.

מצורע

שיחות

מסיק רש"י שמדובר כאן על שני סוגים של „זב“

– בדומה¹⁷ להסברו של רש"י לפני כן על ההבחנה הנ"ל בין „בעל שתי ראיות“ לבין „בעל שלש ראיות“ מכפילות הלשון בשני הפסוקים שם: „מנה הכתוב הראשון ראיות שתיים .. זב מבשרו זובו .. ומנה הכתוב השני ראיות שלש .. בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו“ –

וכיון שבשני פסוקים אלו ביחד מוזכר הביטוי „זב“ שלש פעמים, לכן מסיק רש"י, שהכוונה ב„זאת תורת הזב“ היא ל„בעל ראייה אחת“ וב„והזב את זובו“ הכוונה היא ל„בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“.

אך קשה להסביר כך, משום שכפילות הלשון כאן – „והזב את זובו“ אינה מעוררת כל כך קושי לפי הפשט, אלא זה בדומה ובהמשך לכפילות הלשון של „והדוה בנדתה“¹⁸, ואין מקום לומר, שמשום כך צריך רש"י להסביר פירוש דחוק כל כך, ולומר שזהו הפשט של „זאת תורת הזב ואשר...“.

בנוסף לכך: אף אם נאמר שכפילות הלשון „והזב את זובו“ מעוררת בכל זאת קושי לפי הפשט, הרי אופן הלימוד – שכפילות זו רומזת לשני סוגים – הוא „מדרש“

כפי שאומר רש"י לפני כן¹⁹ לגבי ההבחנה בין „שתי ראיות“ לבין „שלש ראיות“, הנלמדת מ„מנה הכתוב .. ראיות שתיים .. ראיות שלש“, שאין זה „פשוטו“ אלא „מדרשו“ –

וכך צריך היה רש"י להדגיש כאן שפירושו זה הוא „מדרשו“.

ד. „זאת תורת“ – כל הסוגים מהקל אל הכבד

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

הביטוי „זאת תורת הזב“ הוא בדומה לנאמר „זאת תורת העולה... המנחה וגו“, שהכוונה היא

17) ולא ממש, שהרי שם מנה הראיות, וכאן סוגים בלב. וראה לקמן הערה 26.

18) והרי רש"י לא פירש טעם כפל לשון זה – אף שיש פירושים ע"ד הדרש (ראה תו"כ עה"פ. שבת סד, ב. גדה נד, ב).

לכל סוגי העולות המנחות וכדומה¹⁹. לכן מסביר רש"י שכאן כוללת התורה ורוצה לפרט את כל סוגי הזב, ולפי הסדר: מן הקל אל החמור²⁰.

לפי זה מובן מדוע התורה כותבת, והזב את זובו לזכר²¹ לא במקום שמדובר אודות הזב לפני כן בפרשה, אלא ביחד עם, ולנקבה – הזב ביחד עם הזבה, מפני שעל שניהם חלה אותה חומרה.

אך לפי זה קשה: כאן נאמר בתחילה, תורת הזב, לפני, ואשר תצא ממנו... – "ואשר בתוספת וא"ו – דבר המצביע על כך שגם הזב, כאן הוא פרט בתוך הסוג הכללי של "זב". ולפי זה יוצא שיש זב אשר דינו קל יותר מ"ואשר תצא..."!

וכיון שאין לומר שזב בעל שתי ראיות יהיה שווה בדינו ובודאי שלא קל יותר מ"ואשר תצא..."²¹, הכרחי לומר שב"ואת תורת הזב" הכוונה היא ל"בעל ראיה אחת".

ה. מנין שיש שני סוגים ב"והזב את זובו"?

אך יש להבין את דברי רש"י, והזב את זובו, בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה:

מן הדיוק בלשון רש"י "בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות"²² שתורתן²³ מפורשת למעלה מוכח, שלפי רש"י מדובר בפסוק "והזב את זובו" על שני סוגי זב²⁴. ואין מובן:

כתוצאה מן ההסבר שהוזכר לעיל בסעיף ד' הכרחי לומר רק שב"ואת תורת הזב" מדובר אודות, בעל ראיה אחת, וב"והזב את זובו" מדובר אודות זב שדינו חמור מ"ואשר תצא ממנו...". ומ"והזבה בנדתה"²⁵. אך מנין נובע ההכרח לומר בפשטות הפסוקים כאן ש"והזב את זובו" כולל שני סוגים – "בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות"²⁶?

לכאורה ניתן להשיב, שמכיון שרש"י כבר ציין לפני כן, כ"מדורשו", שיש שני סוגי זב (שתי ראיות ושלש ראיות), הוא מפרט כאן שוב את שני הסוגים הללו.

אך עדיין אין ברורה לשון רש"י, שתורתן מפורשת למעלה – שדיניהם, כולל ההבדלים שביניהם²⁴, כבר, מפורשת למעלה: צריך היה לומר, שתורתן נדרשת למעלה, כפי שרש"י בעצמו אומר "למעלה" שההבדל בין שתי ראיות לבין שלש ראיות איננו הפשט של הפסוקים, אלא "מדרשו"?

ו. "מדרשו" הכרחי לצורך "פשוטו"

ההסבר לכך הוא: רש"י מביא לפני כן את "ומדרשו", שלא כבמקומות אחרים, שבהם לפי "מדרשו" הפירוש בפסוק שונה מאשר לפי "פשוטו". אלא, בענייננו, גם לפי "מדרשו" זהה פירושו הפסוק ל"פשוטו"²⁷ ("מדרשו" היא בעיקר תוספת עוד ענין הנרמז בפסוק).

מפורשת למעלה היינו הצד השווה בין בעל ב' וג' ראיות (שצריכים ז' נקיים).

אבל מאריכות לשון רש"י "בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן כ"ו משמע, שכוונתו לב' הסוגים שהזכיר לעיל בפירושו. ואולי היתה לפניו הגירסא שבדפוס שני דרש"י (הגיל' בהערה שלפניו).

(25) או עכ"פ שקול כנדה. וראה רמב"ן סוף פרשתנו ("על דרך הפשט").

(26) במפרשים (רבינו הלל וקרובן אהרן לת"כ כאן. רא"ם, ג"א ושפ"ח כאן) דג' זיבות שנאמרו כאן (בב' הפסוקים) מורות על בעל ג' זיבות. והוא ע"ד פרש"י לעיל טו, ג (וראה לעיל הערה 12). אבל ע"ד הפשט אינו דומה פרש"י לעיל לנדרו"ד, כי בפסוק דילן ("והזב את זובו") נאמרו רק ב' זיבות (אף שישל שמצטרף לזאת תורת הזב): משא"כ בפרש"י לעיל, שבהכתוב שאירי בבעל שתי ראיות נאמרו ב' זיבות בפ"ג, ובכתוב שאירי בבעל ג' ראיות – ג' ראיות בפ"ג.

(27) ראה ע"ז באר יצחק לעיל שם.

ג.ח.

מ'האט שוין גערעדט מערערע מאָל דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אַז נוסף אויף דעם וואָס ס'איז שוין "כלו כל הקיצין"¹, האָבן אידן שוין תשובה געטאָן, און מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך – "צופוצן די קנעפלעך", און מ'דאַרף נאָר האָבן אַז דער אויבערשטער זאָל אויפגעפּענען די אויגן פון אידן זיי זאָלן זען ווי ס'איז שוין דאָ די גאולה האמיתית והשלימה, און מ'זיצט שוין באַ דעם שולחן ערוך, בסעודת לויתן ושור הבר' וכו' וכו'.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק . . בדורנו זה ובזמננו זה, לאחרי וואָס מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט (כנ"ל), האָט מען די הבטחה גמורה אין תורה, אַז עס וועט זיכער זיין "תזכור את יום צאתך מארץ מצרים) כל ימי חיךך . . להביא לימות המשיח"³,

ובפשטות – אַז מ'דאַרף ניט אַנקומען צו אַ הפסק ח"ו צווישן "כל ימי חיךך" און "ימות המשיח" (ווי דאָס איז געווען באַ אידן בכל הדורות שלפני דורנו זה), נאָר "כל ימי חיךך" פון יעדער איד, זיינע חיים גשמיים אַלס נשמה בגוף, זיינען כולל בפשטות (אויך) "ימות המשיח" בלי הפסק, וואָרום די גאולה קומט תיכף ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אויב דאָס איז אַ מצב פון לילה, "הבאים מצרימה"), אַזוי אַז דער רגע האחרון פון גלות און די נקודה אחרונה פון גלות ווערט דער רגע ראשון און נקודה ראשונה פון גאולה,

און פון "ימי חיךך" בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אויב ער איז שוין עלטער פון שבעים שנה וכיו"ב), גייט יעדער איד גלייך איבער – בתכלית השלימות, "ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין"⁴, אין דעם המשך פון "כל ימי חיךך" בימות המשיח, און

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ראה ב"ב עד, ב ואילך. פסחים ק"ט, ב. ועוד.

(3) ברכות יב, ב.

(4) ויק"ר פל"ב, ה. וש"נ.

הוספה בשורת הגאולה

נ.ז.

דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות והוא הוא דור הראשון של הגאולה – כהודעת והכרזת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו (ע"ש יוסף הראשון שהודיע והכריז ש"אלקים פקד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב"1), שכבר נשלמו כל מעשינו ועבודתינו, וכבר כלו כל הקיצין וכבר עשו תשובה, וכבר נסתיימו כל ההכנות ובאופן ד"הכנה רבתי", והכל מוכן לסעודה² דלעתיד לבוא, לויתן ושור הבר³ ויין המשומר⁴.

(משיחות עשרה בטבת (יהפך לשמחה), ושי"פ ויחי, י"ד טבת תשנ"ב)

1) פרשתנו נ, כד.

2) ע"פ ל' חז"ל – אבות פ"ג מט"ז. סנהדרין לה, א ובפרשי"י.

3) ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג.

4) ברכות לד, ב. וש"נ.

להביא את 770 הביתה!
כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לקוטי

מצד שני, לא זו בלבד שהדרש "מיישב" את הפשט, אלא הוא הכרחי לפי "פשוטו"²⁸, כי דוקא לפי הדרש (ובלשון רש"י²⁹ – אגדה ליישב פשוטו של מקרא), מובנת ההרחבה בלשון הפסוק, התמוהה לפי "פשוטו":

בתחילה³⁰ מופיעים שני פסוקים: "איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא. וזאת תהיה טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טומאתו היא", ולאחר מכן, בפסוק הבא, מפורטים הדינים של טומאת הזב – "כל המשכב...".

אין מובן: מדוע מפרידה התורה בין "וזאת תהיה טומאתו בזובו" לבין דיני הטומאה – "כל המשכב...". – באמצעות המילים "רר בשרו... או החתים בשרו...". שאינן עוסקות בדיני טומאת הזב, אלא מתארות שני אופנים של זיבה (רר בשרו" – "ריר שיוצא צלול"³¹). "החתים בשרו" – "שיוצא עב וסותם את פי האמה"³¹ –

המילים "רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו" היו צריכות להופיע, לכאורה, בפסוק הקודם: "איש כי יהיה זב מבשרו, רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו, זובו טמא הוא", ורק לאחר מכן: "וזאת תהיה טומאתו כל המשכב...".

על כך משיב "מדרשו" – "מנה הכתוב הראשון .. וקראו טמא .. הכתוב השני .. וקראו טמא": בכך רומזת התורה לשני סוגים של זב, שטומאתם אינה זהה. ולכן הם כתובים בשני פסוקים נפרדים – "הכתוב הראשון .. הכתוב השני"³² – וכל אחד מהם בנפרד "קראו טמא", משום שטומאתם אינה זהה.

מה הם שני סוגי הזב, והיכן נרמז ההבדל שביניהם בפסוק? על כך אומר רש"י, שכל

28) להעיר ממשנ"ת (לקו"ש [המתורגם] חכ"א ע' 37 ואילך) בביאור דברי רש"י (וארא ו, ט בסופו) "תיישב המקרא על פשוטו... והדרשה תדרש", שכונת רש"י בזה היא, שהפשט מכריח הדרש, ע"ש.
29) בראשית ג, ח.
30) טו, ב"ג.
31) פרשי"י שם.
32) ע"פ המבואר בפנים יומתק טעם הוספה זו של רש"י (הראשון .. השני) על לשון הש"ס (מגילה ח, א. נדה מג, ב).

מצודע

שיחות

"זוב" המוזכר בפסוק רומז לראיה נוספת. ולכן ה"כתוב הראשון" מדבר על בעל שתי ראיות, וה"כתוב השני" עוסק במי שראה שלש ראיות. יוצא, שפשוטו של מקרא מחייב, שאין לדרוש את כפילות הלשון, אלא שיש שני סוגים של זב – בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות.

ז. הבדלי הדינים הכרחי לפי הפשט

כיון ש"מדרשו" בענייננו הוא הכרחי לצורך "פשוטו", כדלעיל, מובן, שגם ההבדל בדין ביניהם, שמציין רש"י – "שתיים לטומאה והשלישית מזקיקתו לקרבן" – איננו רק ציטוט מלשון חז"ל³³, שאינו נוגד לפשט, אלא הוא הכרחי לצורך הבנת פשוטו של מקרא.

וההסבר לכך הוא: כיון שהמילים "וזאת תהיה טומאתו" מוסבות בפשטות למילים "טמא הוא" הכתובות בפסוק הקודם, אודות בעל שתי ראיות, צריך לומר, שדיני הטומאה הכתובים בהמשך הפרשה חלים גם על בעל שתי ראיות³⁴.

הכרחי אפוא לומר, שהתוספת של בעל שלש ראיות לעומת בעל שתי ראיות איננה בעצם הטומאה ובצורתה – "טמא הוא" – אלא בכך ש"שתיים לטומאה והשלישית מזקיקתו לקרבן"³⁵. אין נאמר "מחייבתו קרבן", אלא בלשון "זיקה" שמשמעותה צורך בדבר חדש וצדדי.

ולפי זה מובנים דברי רש"י בסוף הפרשה "בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה", כי הבדל זה בין שתי ראיות לבין שלש ראיות הכרחי גם לפי "פשוטו", כדלעיל. ולכן, כאשר רוצה רש"י לבאר תורתו של איזה "זב" היא "מפורשת למעלה"³⁶ – ולא

33) מגילה ונדה שם (בשני לשון קצת).
34) משא"כ ע"ד הדרש וההלכה, שיש לימוד מיוחד שבעל שתי ראיות צריך ז' נקיים (תוי"כ פרשתנו טו, יג. מגילה שם, א"ב).
35) אף שגם הקרבן שייך לטומאת הזב, שהרי בא לכפר מזובו (פרשתנו טו, טו) – מ"מ אינו דין בהטומאה (כמו הדינים שלפנ"ו).
36) וזה גופא היא כוננת רש"י במ"ש, שתורתן מפורשת למעלה – שההכרח לפרש ד, והוב את זובו" קאי על, בעל

כבעל ראייה אחת שתורתו כתובה רק בסוף הפרשה – הוא מציין את שני הסוגים של הזב.

ח. שני אופנים בהבנת מהות סוגי הזב

מן הענינים המופלאים בדרך ההלכה שבפירושו רש"י זה:

התוכן של דברי רש"י בסוף הפרשה מופיע ב"תורת כהנים" על הפסוק, אך במספר שינויים, כפי שמבארים מפרשי רש"י³⁷. אך יש שינוי בניסוח בניניהם, אשר לא מצאתי שמתייחסים לו, ויש לומר, שבהבדל זה טמון ענין עמוק, והבדל בין שיטת התורה כהנים" – הלכה – לבין פירושו רש"י – פשוטו של מקרא:

בתורת כהנים נאמר: ... זה שראה ראייה אחת .. זה שראה³⁸ שתי ראיות .. זה שראה שלש ראיות. ואילו רש"י משנה³⁹, ואומר: „בעל ראייה אחת .. בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“.

כדי להבין זאת יש להקדים, שבגמרא⁴⁰ אנו מוצאים שני אופני לימוד על ההבדל שבין שתי ראיות לבין שלש ראיות:

(א) דרשת רבי סימאי⁴¹, שאותה מביא כאן רש"י⁴²: „מנה הכתוב שתיים וקראו טמא, שלש וקראו טמא, הא כיצד, שתיים לטומאה ושלש לקרבן“.

(ב) דרשת חכמים: „זוהו חדא, רר בשרו תרי, את זובו תלת, לימד על זב בעל שלש ראיות שחייב בקרבן. או החתים בשרו מזובו טמא, מקצת זובו טמא, לימד על זב בעל שתי ראיות שמתמא משכב ומושב“.

ויש לומר, שיש הבדל בין שני אופני

ב' ראיות ובעל ג' ראיות, הוא (לא מלשון הכתוב כאן – כפירושו המפורשים שנשמנו בהערה 26 – כי"א) מפני „שתורתן מפורשת למעלה, וכאן הוא הסך הכל מהפשוטות דלמעלה“.

(37) רא"ם וגו' כאן.

(38) בכמה דפוסים „זו שראתה“. אבל לכאורה צ"ל כהגירסא שהובאה בפנים (שהרי קאי על זב).

(39) ביל"ש כאן גרים (בתו"כ): בעל שתי ראיות.

(40) נדה שם.

(41) דרשתו הובאה גם במגילה שם. וכן תסם בפיה"מ להרמב"ם ריש זבים.

(42) ראה בארוכה נחלת יעקב כאן.

הלימוד, לגבי מהותו של זב בעל שתי ראיות, שניתן להסבירה בשני אופנים⁴³:

(א) זב בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות הם שונים במהותם. טומאתו של בעל שתי ראיות אינה אותה טומאה כשל שתי הראיות של בעל שלש ראיות, אלא היא מהות שונה – שתי הראיות כשלעצמן מחייבות טומאת זב וספירת שבעה נקיים.

(ב) טומאתו של בעל שתי ראיות היא חלק מטומאת הזב בעל שלש ראיות. וכיון שהוא חלק משלש ראיות, חל עליו גם חלק מדיני הטומאה של בעל שלש ראיות.

לפי זה ניתן לבאר את הנאמר בתרגום ונתן בן עוזיאל על הפסוק⁴⁴, „איש כי יהיה זב...“ – „חמא תלת זימני“, ואינו מזכיר כלל את דינו של בעל שתי ראיות: טומאתו של בעל שתי ראיות היא חלק מבעל שלש ראיות.

ט. ה„נפקא מינא“ להלכה למעשה

אחת התוצאות, שאפשר לומר, שנובעות מכך לגבי ההלכה למעשה היא⁴⁵: אם היתה הפסקה – יום – בין הראיה השלישית לבין שתי הראיות הראשונות – האם הן מצטרפות ביחד וחל על האדם דין של בעל שלש ראיות או לאו. זוהי מחלוקת (לדעת רבי אליעזר בן יהודה⁴⁶) בין בית שמאי לבין בית הלל:

(43) ראה ע"ד* חקירה זו בשומרת יום כנגד יום, אם היא פרט בזבה גדולה או גדר בפ"ע – לקו"ש (המתורגם) ח"ו ע' 111 ואילך (ע"ש באורך).

(44) טו, ב.

(45) גם י"ל שזוהי פלוגתת ר' יוסי והכמים (זבים פ"א מ"ה) אם ראה אחת מרובה כשתים היו כשתי ראיות, כמו ראה אחת מרובה כשלש שילפינו מקרא דהוי כג' ראיות, דלר"י אין הדין מבעל ג' נמשך לבעל ב' (פיה"מ להרמב"ם שם) – אף שלכאורה כש"כ הוא דמורה כשתים צ"ל מתחלק לשתיים (כמ"ש במשנה אחרונה שם).

(46) זבים פ"א מ"א. ובתוספתא שם (פ"א, ב) דחור רע"ק

(* אבל לא ממש. כי שם השאלה היא האם הענין דשומרת יום הוא מפני שהראי יכולה להצטרף ולהביא לידי יזבה גדולה: משא"כ בנדו"ד, שדין טומאת זב בעל שתי ראיות הוא גם כשהראי היא מטוב אחד שאין שייך לצרפה לשלש ראיות – כי טומאת ב' ראיות היא גם אם ראי' הא' היתה באונס. משא"כ טומאת ג' ראיות להצטרף קרבן היא רק אם ראי' הא' היתה ברצון (נדה לה, א. רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"ב ה"ה).

י. „זב שראה“ או „בעל ראייה“ וזהו ההבדל בין שני אופני הלימוד שלעיל: לפי הדרשה שלומדים על זב בעל שתי ראיות מן הפסוק „מזובו – מקצת זובו טמא“, הרי זב בעל שתי ראיות הוא „מקצת“ של זב גמור, בעל שלש ראיות.

ואילו לפי דרשת רבי סימאי „מנה הכתוב שתיים...“ – התורה מפרטת „שתיים“ בנפרד, ו„שלש“ בנפרד, בשני פסוקים נפרדים – הרי אלה הם שני סוגים שונים של זב⁴⁹.

ולפי זה ניתן לבאר גם את ההבדל בין הניסוח ב"תורת כהנים" לבין לשון רש"י בסוף הפרשה:

ב"תורת כהנים" מובא תחילה⁵⁰ הלימוד „מזובו – מקצת זובו“. ולכן נאמר כאן „זה שראה⁵¹ שתי ראיות .. שלש ראיות“ – ביטוי זה מדגיש את הראיות בפועל. יש להן אותה מהות, וההבדל הוא רק בכמות הראיות שכבר היו.

אך רש"י המביא, כדלעיל, את דרשת רבי סימאי, סובר, שמדובר באנשים שונים – „בעל“ אחר „שראה“, ולכן הוא מדייק ומפרט בלשונו⁵², „בעל ראייה אחת .. בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“⁵³ – כל אחד מהם הוא „בעל“ לעצמו בנפרד.

(משיחות ש"פ מצורע תשכ"ה)

(49) ואף שגם לר' סימאי איצטרך הדרשה „מזובו, מקצת זבין מביאין קרבן כו" (מגילה שם. וראה רש"י שם ד"ה מזובו), וכן יליך שבעל ב' ראיות טעון ז' נקיים דכתיב „מזובו וספר, מקצת זובו וספר“ (מגילה שם ואילך) – מ"מ: (א) שזהו רק בלימוד ע"ד ההלכה, (ב) היסוד שיש חילוק בין ב' וג' (לר' סימאי) הוא מזה ש„מנה הכתוב שתיים כו“, ו„מזובו“ ילפינו רק באיזה ענין הם חלוקים (שתים לטומאה ושלש לקרבן. וכן דגם שתיים טעון ז' נקיים).

(50) עה"פ טו, ג. וראה שם, יג, שם, טו.

(51) ולהעיר, שגם לעיל שם הלשון בתו"כ הוא: מקצת זובו .. את שראה שתי ראיות – דלא כהלשון בנדה שם „לימד דגם ג' ראיות .. מקצת זובו טמא לימד על בעל ב' ראיות כו“.

(52) לשון זה („בעל ב' .. בעל ג'“) רגיל בכ"מ (וכ"ה הלשון גם בהדרשה ד, מזובו מקצת זובו, כבהערה שלפניו) – והדיוק שבפנים הוא מזה שרש"י משנה מלשון התו"כ על אתר.

(53) ולא „בעל שתי ראיות ושלש ראיות“.

אם טומאת בעל שתי ראיות היא ענין בפני עצמו, יוצא שמיד לאחר שתי הראיות חלה עליו חובה לספור שבעה נקיים, ורק אם הוא רואה מיד ראייה שלישית, הרי ברור שהוא בעל שלש ראיות.

ולפי זה יוצא, שאם היתה לאחר שתי הראיות הפסקה, והתברר באופן גלוי שאין הוא בעל ראייה נוספת, הרי זה ענין חדש ואיננו מצטרף לשתי הראיות הקודמות⁴⁷.

אך אם טומאתו של בעל שתי ראיות היא חלק מטומאתו של בעל שלש ראיות, צריך להסיק מכך, שגם לאחר שעבר יום אחד משבעת הנקיים, שלאחר שתי הראיות, מצטרפת הראיה השלישית לשתי הקודמות. כי ספירת שבעת הנקיים לאחר שתי הראיות אינה משום שראיית שתי ראיות מחייבת כשלעצמה, אלא משום שהן חלק „ומקצת“ של שלש ראיות⁴⁸.

להיות שונה כדבריו. ולהתק' במשנה (זבים שם. משנה ראשונה דרע"ק תוספתא שם, א) דפלוגתת ב"ש ובי"ה היא ב,ראה אחת ובשני הפסיק ובשלישי ראה שתיים – י"ל שס"ל שפליגי בגדר דבעל ראי' אחת אי הוי פרט בזב (גמור) או לא, ותלוי בפלוגתתם שלפניו (במשנה ותוספתא שם. וראה חסדי דוד לתוספתא שם) אי בעל ראי' אחת הוי כשומרת יום או כבעל קרי (לדעת המהרש"א (נדה עב, ב) דלבי"ש „בראי' שני" של זוב הוה זוב גמור למפרע“. אבל ראה משנה אחרונה זבים שם).

אבל להעיר דבשומרת יום כנגד יום ס"ל לבי"ש דגם „הורואה יום אחד עשר“ שאא"פ להצטרף לזבה גדולה הוי שומרת יום דאורייתא (משנה סוף נדה), ובנדו"ד (זב בעל ראי' אחת) ס"ל דהראיות מצטרפות. אבל ראה לקו"ש שם (ע' 119 ואילך) שיל"ש „שלב"ש גם ברואה יום י"א ישנו הענין דהוי לאצטרופי לזבה גדולה, אלא שהוא בנזח, ע"ש ואכ"מ.

(47) ולכן לא קבלו ביה מ"ש להם ב"ש (ותוספתא שם, ב) „הואיל ונוקק לספירת שבעה בטל הראי' את יום הטהור“ – כי אף ש„בטל הראי' את יום הטהור“, אא"פ להראי' שלאח"ז להצטרף להראיות שלפניו, כי כבר חל עליו הגדר זוב בעל שתי ראיות.

(48) עפ"ז יש מקום לומר, שגם אם ה' הפסק יותר מיום א' מצטרפת ראי' הג' לב' ראיות הראשונות, מכיון שכל הטומאה (וספירת ז' נקיים) של ב' ראיות הוא מפני שהן הנתחלת על גלש ראיות. אלא שלדעת ריא ב"ר ינאי בתוספתא שם, שגם מצטרפות הראיות רק אם היו כולם בתוך ג' ימים. וראה משנה אחרונה זבים שם.